

Rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand

P/a Gemeente Barneveld
 Postbus 63
 3770 AB Barneveld
 Tel: 14 0342

Gemeente Nijkerk
 T.a.v. de gemeenteraad
 Postbus 1000
 3860 BA NIJKERK

Barneveld, 26 juni 2013

Ons kenmerk:	571318	verzonden op:	26 JUNI 2013
Behandelend ambtenaar:	I.M.T. Spoor	e-mailadres:	i.spoor@barneveld.nl
Doorkiesnummer:	0342 - 495 830	met kenmerk:	
Uw brief van:			
Bijlage(n):			
Onderwerp:	Rekenkamerbrief 1 – decentralisaties Nijkerk		

Geachte leden van de raad,

Naar aanleiding van de bespreking van de eerdere onderzoeksopzet "Decentralisaties Nijkerk" met de auditcommissie is afgesproken dat de rekenkamercommissie de voortgang van het decentralisatietraject in de gemeente Nijkerk zou volgen. Bij belangrijke documenten/stappen in het traject van het decentralisatietraject in Nijkerk zullen wij de raad ongevraagd en gevraagd van advies voorzien. Wij zullen daarbij met name kijken of de raad de gelegenheid krijgt om haar kaderstellende en controlerende rol voldoende in te vullen en de mogelijkheid heeft om (bij) te sturen.

Bestuursopdracht

Inmiddels is als eerste een Bestuursopdracht "Veranderingen Sociaal Domein" door het college vastgesteld. Dit document is op 11 juni j.l. toegelicht in een raadsbijeenkomst. Naar aanleiding daarvan, en van een eigen analyse van het document, komt de rekenkamercommissie met een aantal opmerkingen en signaleringen aan de raad in de vorm van deze rekenkamerbrief. Wij willen de raad met deze brief een aantal overwegingen meegeven. U bepaalt als raad zelf wat u met deze overwegingen doet. Mede omdat wij als rekenkamercommissie ons buiten het politieke debat willen houden.

Inhoudelijke doelen

Tijdens de raadsbijeenkomst is aan de orde gesteld dat de raadsleden duidelijk inzicht willen in de te bereiken doelen en resultaten. Met name de resultaten en de effecten voor de klant/burger vinden de raadsleden belangrijk. Dat past goed in de kaderstellende rol van de raad.

Wij adviseren de leden van de raad om in de beleidsvoorbereidende fase, voordat de visie vorm gegeven wordt, heldere kaders te stellen en aan te geven wat zij belangrijk vinden.

De landelijke doelen en thema's op het sociale domein zijn leidend voor de gemeente Nijkerk. De vertaling van de landelijke doelen naar de lokale situatie van Nijkerk is niet eenvoudig, waarbij ook

rekening moet worden gehouden met de bezuinigingstaakstelling die vanuit het rijk wordt opgelegd. Bovendien hebben de Nederlandse gemeenten de wens uitgesproken om bij de decentralisatie van taken zelf budget- en inhoudsverantwoordelijk te zijn. Dat betekent dat Nijkerk zelf moet bepalen wat naar haar inzicht de inhoud van de diverse pakketten en de uitvoering daarvan moet zijn. Dit impliceert tevens dat daarmee invulling moet worden gegeven aan de eigen lokale noodzakelijkheden en wensen, waarbij rekening gehouden moet worden met het beschikbaar gestelde budget vanuit het rijk. Ook mogelijke frictie- en overgangskosten, alsmede egalisatiekosten van jaar op jaar zullen ten laste van de gemeente komen. Bij de keuze van de gemeente Nijkerk voor een pakket aan diensten dient de gemeente rekening te houden met deze mogelijke financiële consequenties en randvoorwaarden.

Naast het rekening houden met de financiële consequenties en randvoorwaarden heeft de gemeente Nijkerk bij de vertaling van de landelijke doelen naar de lokale doelen ook te maken met de lokale doelen van andere samenwerkingspartners. De afstemming van de doelen met de lokale samenwerkingspartners is erg belangrijk. De rekenkamercommissie adviseert om hier de nodige aandacht aan te geven.

Samenwerking met andere gemeenten

Gegeven de reikwijdte van de diverse werkterreinen van de decentralisaties wordt er landelijk vanuit gegaan dat gemeenten niet in staat zullen zijn de activiteiten binnen hun eigen grenzen vorm te geven. Er zal naar een vorm van samenwerking met andere gemeenten gezocht moeten worden. Uw gemeente heeft in de brief van 23 april j.l. aan de minister van Binnenlandse Zaken aangegeven dat de huidige samenwerkingen op het sociale domein op de korte termijn (de komende vier jaren) blijven zoals ze zijn. Bestaande verbanden en opgebouwd vertrouwen worden in Nijkerk niet teniet gedaan vanuit een landelijke wens om tot één congruente regio te komen, zo wordt door de gemeente Nijkerk gesteld. Dat betekent dat de gemeente Nijkerk rond de verschillende transities samenwerkt in verschillende regionale verbanden t.w. Regio Food Valley, Regio Amersfoort en Regio Noord Veluwe.

Hoewel de keuze voor samenwerken in verschillende samenwerkingsverbanden momenteel verstandig lijkt, verwacht de rekenkamercommissie dat op termijn naar één samenwerkingsverband toegewerkt moet worden om efficiënt en effectief tot de beoogde doelen te komen. Het is goed voorstelbaar dat binnen een nieuw samenwerkingsverband eenvoudiger invulling kan worden gegeven aan maatwerk, gericht op eigen wensen binnen een goede regionale samenwerking. Daarnaast kan door een goede beleidsafstemming vooraf, optimaler geprofiteerd worden van schaalvoordelen. Samenwerken binnen verschillende samenwerkingsverbanden zal op termijn binnen de gemeente Nijkerk op beleidsmatig en bedrijfsmatig vlak de nodige aandacht vragen. Wij realiseren ons echter dat het samenvoegen van de huidige samenwerkingsverbanden op dit moment nog niet aan de orde is. Het kan frictie en risico's met zich mee brengen. De ontwikkelingen binnen de deelterreinen lopen bovendien niet synchroon. Het voortzetten van de huidige samenwerkingen in het sociale domein, zoals nu gekozen is, ligt voor de hand. Mede om er op korte termijn voor te zorgen dat de doelgroepen op een goede wijze bedient worden. Op het terrein van de AWBZ/Wmo en de participatiewet zal de overgang naar de gemeente tot minder aanpassingen leiden dan de overgang van de jeugdzorg. Verder zijn er nog veel onduidelijkheden over budget en ingangsdata. Het lijkt de rekenkamercommissie verstandig om het samenwerken voorlopig vanuit de inhoud te benaderen.

Desalniettemin is de rekenkamercommissie voorstander van het maken van fundamentele keuzes voor samenwerking met andere gemeenten om tot een robuuste vorm van samenwerking te komen. De keuze voor continuering van bestaande samenwerkingsverbanden in het sociale domein maakt de afstemming van de beleidsontwikkeling op de deelterreinen noodzakelijk om de samenhang tussen de decentralisaties te waarborgen. De rekenkamercommissie adviseert de raad om deze samenhang in de integrale visie goed in de gaten te houden. Daarnaast adviseren wij aandacht te geven aan de afstemming van de beleidsontwikkeling op de betreffende deelterreinen met de samenwerkende gemeenten.

Verder vraagt de rekenkamercommissie zich af in hoeverre de samenwerkingspartners betrokken zijn geweest bij de bestuursopdracht en of de bestuursopdracht afgestemd is met de samenwerkende gemeenten. De relatie en afstemming met de regio moet in het proces nadrukkelijk aandacht krijgen en de rekenkamercommissie adviseert de raad om daar op te letten.

Pilot

Tijdens de raadsbijeenkomst vroegen raadsleden zich af of de geplande pilot in woonservicegebied Paasbos, zoals die in de bestuursopdracht wordt vermeld, niet te vroeg wordt uitgevoerd. Doelen en beleidskeuzen moeten immers nog vastgesteld worden. Als de pilot uitgevoerd wordt, dan adviseert de rekenkamercommissie om in ieder geval de doelstelling van de pilot heel expliciet te maken en deze samen met partners, cliënten en aanbieders op te stellen. Voor de deelnemers aan de pilot moet duidelijk zijn dat beleidsdoelen nog niet vastliggen en dat deze na uitvoering van de pilot nog bijgesteld kunnen worden.

Rol en betrokkenheid raad

Het decentralisatietraject staat onder een grote tijdsdruk. Dat leidt er, terecht, toe dat vanuit het college een grote druk wordt gezet op de voorbereidingen. Dit laat onverlet dat er voor de raad ook een grote taak is weg gelegd. Op het moment dat de decentralisaties hun volle beslag hebben gekregen, omvat dit werkterrein, inclusief wat er nu al door de gemeente aan gedaan wordt, een omvangrijk deel van de uitgaven van de gemeente. De raad moet zich bewust zijn van de aard en impact van het hele terrein en op een tijdig moment in staat zijn om aanwijzingen te geven en kaders te stellen, waarmee het college verder aan de slag kan. Gegeven het tempo waarin de ontwikkelingen plaatsvinden en de hoeveelheid besluiten die genomen moeten worden, is het wenselijk dat de raad zich frequent en pro-actief bezig houdt met de betreffende decentralisaties. Het lijkt niet verstandig dat de raad pas betrokken wordt op het moment dat de conceptvisie ter besluitvorming voorligt. Volgens de bestuursopdracht ligt er momenteel een ambtelijke concept integrale visie die verspreid is onder ketenpartners van de gemeente Nijkerk. Wij adviseren de raad om z.s.m. kennis te nemen van deze concept visie en na te gaan in hoeverre de uitgangspunten en kaders aangevuld of nader gedefinieerd moeten worden. Het lijkt voor de hand te liggen om hiervoor ook te kijken naar andere gemeenten die reeds kaders ontwikkeld hebben.

Hierbij kan een rol weggelegd zijn voor de raads werkgroep/voorbereidingswerkgroep.

De rol van deze werkgroep wordt in de bestuursopdracht niet duidelijk weergegeven. Wij adviseren de raad om meer duidelijkheid te krijgen over de rol van deze werkgroep en expliciet te maken wat de taken van deze werkgroep zijn. Het is goed denkbaar dat een raadbrede werkgroep, die maandelijks vergadert, een passende invulling kan zijn.

Het lijkt ons verstandig om in een vroegtijdig stadium (zo vroeg mogelijk) te starten met een zeer breed gebruikersoverleg waarin de contouren van een zorg-aanbod worden gedefinieerd. Het lijkt ons wenselijk dat u als raad daarbij betrokken bent, niet zozeer als participant maar wel als toehoorder. Om tot overwogen keuzen te komen dient u als raad kennis te hebben van de beleidsterreinen van de decentralisaties. Uiteindelijk moet de raad, mede gegeven de krappe financiële kaders, bepalen of het zorg-aanbod wenselijk en uitvoerbaar is.

Kanteling en participatie

Het is een gangbare opvatting dat de decentralisaties alleen succesvol kunnen zijn als op een goede wijze invulling gegeven kan worden aan een diepgaande vorm van participatie van zorgvragers en een heroriëntering op de zorgvraag.

Deze opvatting heeft te maken met eerdere ervaringen met de kanteling van de Wmo. De kanteling in de Wmo heeft geleid tot een veel klantgerichtere benadering van de zorgbehoefte. Dat leidde tot een situatie waarin veel meer kon worden gekeken naar de echte behoefte van de zorgvrager en in veel gevallen was dit ook nog efficiënter en goedkoper.

De nieuwe werkwijze vraagt van zorgvragers een andere benadering van hun zorgbehoeften. Dit heeft alleen een kans van slagen als het voor de zorgvragers duidelijk is dat een optimalisering van de wijze van werken ook in hun belang is. Dat belang moet dan verder strekken dan het realiseren binnen het beschikbare budget, zoals dat in de WMO-sfeer nogal eens wilde gebeuren. De prioriteit moet liggen bij de inhoudelijke behoeften, uiteraard weer binnen de beschikbaar gestelde budgettaire kaders. Het is volgens ons daarom van belang dat cliëntenorganisatie in een vroegtijdig stadium in het proces worden betrokken. In de bestuursopdracht staat dat er na de zomer een klankbordgroep samenleving geformeerd gaat worden met betrokken inwoners en cliënten. Het lijkt ons wenselijk dat deze klankbordgroep met zorg samengesteld wordt en dat de rol en bevoegdheden van deze klankbordgroep duidelijk geformuleerd worden.

Aanbieders

De rol van de aanbieders van zorg is cruciaal in het gehele decentralisatietraject. De kwaliteit van zorg moet goed zijn en voldoen aan de vraag van de cliënten. In het verleden bepaalden de aanbieders in feite in belangrijke mate de kwaliteit en vormgeving van het aanbod. In de nieuwe situatie zal die rol meer bij de gemeente moeten komen te liggen. Kwaliteit en vormgeving bepalen in belangrijke mate ook hoe het kostenpatroon er uit zal gaan zien. De aansturing van de _____ zorgaanbieders door de gemeente zal daarom erg belangrijk worden. De rekenkamercommissie adviseert de raad om gedurende het traject deze aansturing goed in de gaten te houden en ook te kijken naar de bedrijfsvoering van de zorgaanbieders. Goede afspraken vooraf met zorgaanbieders over resultaten en verantwoording zijn belangrijk. Daarvoor moet de gemeente Nijkerk, voordat met de zorgaanbieders afspraken worden gemaakt, duidelijk vaststellen wat zij wil en welke resultaten bereikt moeten worden.

Financiële aspecten

Er bestaan nog veel onduidelijkheden over de financiële kaders van de 3D-operatie. De meicirculaire van 2013 geeft wel wat meer duidelijkheden, maar de exacte contouren zijn nog niet bekend. Het is wel duidelijk dat de decentralisaties geen open einde regeling worden en dat er door het rijk een van

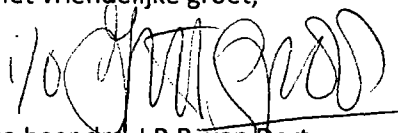
te voren vastgesteld budget beschikbaar wordt gesteld. Wij adviseren de raad om na te denken over de vraag of de rijksvergoeding, na aftrek van alle kortingen leidend is voor het uitgavenbudget en bepalend is voor de keuzen die gemaakt worden.

Tot slot

Wij hopen dat u uw voordeel kunt doen met onze opmerkingen en adviezen. Wij verwachten dat u deze kunt meenemen bij de aftrapbijeenkomst die gepland staat voor 3 juli a.s. waar u als raad ook uitgenodigd bent door het college. De uitgangspunten voor de integrale visie zullen in deze bijeenkomst aan de orde komen.

Wij zijn altijd bereid om een nadere toelichting op deze brief te geven, indien u dat wenst.

Met vriendelijke groet,

De heer drs. J.P.P. van Dort
Voorzitter rekenkamercommissie
Vallei en Veluwerand

Mevrouw ir. I.M.T. Spoor
Secretaris rekenkamercommissie
Vallei en Veluwerand

c.c. College van B&W, gemeente Nijkerk
Mevr. A. Hoitinga, projectleider "Veranderingen sociaal Domein", gemeente Nijkerk